

Onderzoek naar verschillen in logeren binnen de Jeugdwet

Logeren, meer dan respijtzorg

Andersson Elffers Felix

Maliebaan 16
Postbus 85198
3508 AD Utrecht

+31 30 236 30 30
mail@aef.nl
www.aef.nl

Kamer van Koophandel
30096560

Datum

25 oktober 2019

Foto voorpagina

Berlinda van Dam / Hollandse Hoogte

Opdrachtgever

ABJ

Contact

Annemiek de Nooijer (a.denooijer@aef.nl)

Referentie

GV535/Rapport AEF - logeren, meer dan respijtzorg

Inhoud

1 Inleiding	4
1.1 Aanleiding.....	4
1.2 Doelstelling en onderzoeksvragen	5
1.3 Aanpak.....	5
2 Aandeel en ontwikkelingen van logeren binnen Jeugdhulp	8
2.1 Aanlevervorm logeren aan CBS	8
2.2 Gegevens logeren gemeenten	8
2.3 Aandeel logeren binnen Jeugdhulp	9
2.4 Maatschappelijke indicatoren	11
3 Verdieping in de gegevens	12
3.1 Inzicht in de doelgroep	12
3.2 Typen van logeerbegeleiding	14
3.3 Verklarende factoren voor de omvang van logeren.....	15
4 Conclusie	19
4.1 Trends in logeren	19
4.2 Belangrijkste factoren die het gebruik van logeren beïnvloeden	20
Bijlage I: Begrippenlijst	21
Bijlage II: Aantallen gesprekspartners	23

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Aanbieders registreren de logeerfunctie niet apart in de Jeugdmonitor

Het Ambtelijk overleg Beleidsinformatie Jeugd (ABJ) volgt sinds de decentralisatie van jeugdhulp de ontwikkelingen binnen jeugdhulp in de verschillende gemeenten en regio's. In het ABJ zijn naast het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en ministerie van Justitie en Veiligheid, de brancheorganisaties van gemeenten (VNG) en van aanbieders vertegenwoordigd: Jeugdzorg Nederland (JN), Sociaal Werk Nederland, GGZ Nederland (GGZ-NL) en de Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN). Twee keer per jaar wordt de Jeugdmonitor opgeleverd gebaseerd op StatLine, welke statistische informatie bevat over hulp en zorg in het kader van de Jeugdwet. Dit geeft inzicht in verschillende categorieën van Jeugdhulp en vormt de basis voor de Beleidsinformatie Jeugd. Een opvallende categorie is *Jeugdhulp met verblijf anders*. Hierbinnen vallen verschillende producten, maar de verhoudingen van deze producten onderling is niet bekend. Ruim 47 % van de categorie *Jeugdhulp met verblijf* wordt geregistreerd onder de categorie *Jeugdhulp met verblijf anders*. Logeren wordt niet apart geregistreerd, maar valt onder andere categorieën. Het vermoeden van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport is dat de logeerfunctie onder *Jeugdhulp met verblijf* valt en specifiek onder *Verblijf bij een jeugdhulpaanbieder anders dan bovenstaand verblijf* (vanaf hier *Jeugdhulp met verblijf anders*).

Onder de categorie *Verblijf bij een jeugdhulpaanbieder anders dan bovenstaand verblijf* (vanaf hier *Jeugdhulp met verblijf anders*) vallen in hoofdlijnen de volgende producten:

- Verblijf met behandeling
- Verblijf zonder behandeling (vormen van begeleid wonen)
- Deeltijdverblijf
- Kortdurend verblijf
- Observatie

Het ABJ wil beter zicht krijgen op de logeerfunctie

Logeren staat bekend als een vorm van respijtzorg, die eraan bijdraagt dat kinderen langer thuis kunnen wonen. Kinderen met een beperking logeren bij een zorginstelling, zorgboerderij of gastgezin om de ouders tijdelijk te ontlasten. Respijtzorg en dus logeervoorzieningen zouden als een preventief middel ingezet moeten/kunnen worden om zwaardere zorg te voorkomen. Het ABJ is benieuwd naar het aandeel van logeren binnen jeugdhulp met verblijf, de verschillende varianten die er zijn, en de trend over de jaren sinds de decentralisatie in 2015. Daarnaast willen zij graag inzicht in de factoren die het gebruik van logeren beïnvloeden en verschillen tussen gemeenten kunnen verklaren. Hierbij gaat dit onderzoek om de Jeugdwet en over zorg in natura en valt logeren vanuit Pgb er buiten.

1.2 Doelstelling en onderzoeksvragen

Het doel van dit onderzoek is tweeledig

- Inzicht krijgen in het aandeel van logeren binnen de verschillende vormen van jeugdhulp met verblijf.
- Het nader analyseren of het gebruik van de logeerfunctie de laatste 4 jaar is gestegen of gedaald is.

We beantwoorden de volgende onderzoeksvragen

In onderstaande tabel staan de onderzoeksvragen. Daarnaast staat ook vermeld in welk(e) paragraaf of hoofdstuk we deze onderzoeksvraag beantwoorden.

Onderzoeksvraag	Paragraaf/hoofdstuk
1. Wordt logeren door instellingen aangeleverd aan het CBS als 'jeugdhulp met verblijf'?	2.1
2. Wat is het aandeel van logeren binnen jeugdhulp met verblijf binnen de onderzochte gemeenten over de periode 2015-2018?	2.3
3. Welke ontwikkelingen worden gesignaleerd t.a.v. logeren binnen verblijf? Is er sprake van een toenemend / afnemend / gelijkblijvend aandeel?	2.2
4. Welke varianten van logeren komen voor binnen de onderzochte gemeenten?	3.2
5. Zijn er leeftijdsfasen waarin logeren vaker of juist minder voorkomt? Gaat dit samen met verschillende varianten van logeren?	3.1
6. Wat zijn mogelijke verklaringen voor deze verschillen?	3.1 en 3.3
7. Zijn hierin verschillen tussen de vier gemeenten te zien?	2.2, 3.1 en 3.2
8. Wat zijn mogelijke verklaringen voor die verschillen?	3.3

In de conclusie gaan we in op de af te leiden trends in logeren en welke factoren als belangrijkste verklaring werden gezien voor verschillen in het gebruik van logeren.

1.3 Aanpak

Onderzoeksmethode

De onderzoeksmethode is als volgt opgezet:

- In **fase 1** zijn vier gemeenten geselecteerd die relevant zijn om mee te doen. Onder het kopje 'Selectie gemeenten' beschrijven we welke selectiecriteria we hierbij gehanteerd hebben.
- In **fase 2** hebben we een kwantitatieve uitvraag naar gemeenten gestuurd over het aantal jongeren dat gebruikmaakt van logeren binnen de Jeugdwet. Ook zijn gemeenten gevraagd om de lijst van jeugdhulpaanbieders die in hun gemeente actief zijn aan te leveren. Op basis van een vast format is een tweede uitvraag per mail gestuurd naar jeugdhulpaanbieders, geclusterd op de volgende thema's: (i) aanlevervorm logeren aan CBS, (ii) aantallen jongeren dat gebruikmaakt van logeren vanuit de gemeente in deze specifieke gemeente in de jaren 2015-2018, (iii) varianten van logeren, en (iv) samenstelling van jongeren die logeren en hun leeftijden.

- In **fase 3** hebben we vier werksessies gehouden met de vier gemeenten en jeugdhulpaanbieders om kleuring te geven aan de kwantitatieve data en kwalitatieve inzichten te verkrijgen over de factoren die van invloed zijn op het aantal jongeren dat gebruik maakt van logeren. Hieraan hebben verschillende medewerkers deelgenomen die bij beleid en/of toegang tot de jeugdhulp zijn betrokken, zoals beleidsmedewerkers Jeugd, plaatsingscoördinatoren en managers zorgbeleid of inkoop van jeugdhulpaanbieders.

Selectie gemeenten

Bij de selectie van de gemeenten waren verschillende factoren van belang:

- **Orde van grootte.** Om relevante uitspraken te kunnen doen over de kwantitatieve data dienden de gemeenten een zeker volume aan *jeugdhulp met verblijf anders* aan te bieden. Bij een te klein volume zou toeval een te grote rol spelen.
- **Relatief gebruik van jeugdhulp met verblijf anders.** In de selectie is rekening gehouden met een variatie in veel versus weinig *jeugdhulp met verblijf anders* in vergelijking met het totaal aantal jongeren in *jeugdhulp met verblijf*, zoals bekend via StatLine.
- **Spreiding over het land.** Als laatste is de selectie rekening gehouden met geografische spreiding over Nederland.

Aan de hand van deze drie criteria hebben we vier gemeenten geselecteerd. Alle vier de gemeenten hebben 100.000 of meer inwoners, zodat er genoeg volume is voor een kwantitatieve analyse. De gemeenten liggen in verschillende delen van het land en zijn onderdeel van verschillende jeugdhulpregio's. Hieronder geven we eerst een korte beschrijving van het jeugdhulpbeleid en toegang per gemeente.

Gemeente A					
Aantal inwoners	100.000-200.000	% jongeren in JH/alle jongeren	± 10 %	% gebruik van JH ander verblijf t.o.v. totaal JH met verblijf	± 32 % (laag)

In gemeente A is de inkoop van jeugdzorg regionaal georganiseerd middels een bestuurlijke aanbesteding en wordt voor meerdere jaren gecontracteerd. Er is sprake van inspanningsbekostiging. Deze gemeente sluit met een aantal grotere jeugdhulpaanbieders een raamcontract af en met kleinere jeugdhulpaanbieders een raamovereenkomst zonder afnamegarantie.

De gemeentelijke toegang is in deze gemeente de grootste verwijzer voor logeren. Logeren wordt bij deze gemeente voornamelijk ingezet als vorm van respijtzorg. Het wordt in mindere mate ook ingezet als transitiezorg. Deze gemeente maakt relatief veel gebruik van ambulante ondersteuning thuis. Dit is een communicerend product met logeren, wat hierdoor mogelijk lager is. Er zijn relatief weinig aanbieders die voor jongeren uit deze gemeente logeren aanbieden.

Er worden twee tarieven onderscheiden voor logeren, die iets lager liggen dan bij de andere onderzochte gemeenten. Wel biedt deze gemeente voor een extra dagdeel een extra vergoeding.

Gemeente B					
Aantal inwoners	Meer dan 200.000	% jongeren in JH/alle jongeren	± 11 %	% gebruik van JH ander verblijf t.o.v. totaal JH met verblijf	± 49 % (midden)

In gemeente B wordt de inkoop van jeugdzorg regionaal georganiseerd per twee à vier jaar, waarbij het huidige inkooptraject conform Open House is georganiseerd. Deze gemeente heeft een inspanningsbekostiging en gaat richting een resultaatgericht bekostigd jeugdhulpstelsel.

Het valt op dat in deze gemeente een aanzienlijk deel van de uitvoering in eigen beheer is, waarbij de ambulante jeugdhulp deels wordt verricht door de sociale wijkteams. Het beleid van deze gemeente is gericht op de visie dat zorg in het gezin moet plaatsvinden.

Er zijn in deze gemeente twee grote verwijzers, waarbij voor logeren er het meest wordt verwezen vanuit de gemeentelijke toegang. Er zijn in totaal acht jeugdhulpaanbieders die logeren aanbieden.

Er worden drie tarieven onderscheiden voor logeren, waarbij het lage tarief iets lager ligt dan bij de andere gemeenten, maar het hogere tarief ook hoger is dan de andere gemeenten.

Gemeente C					
Aantal inwoners	Meer dan 200.000	% jongeren in JH/alle jongeren	± 7,5 %	% gebruik van JH ander verblijf t.o.v. totaal JH met verblijf	± 59 % (hoog)

In gemeente C is de inkoop van jeugdzorg regionaal georganiseerd middels Open House waarbij er elk half jaar ingeschreven kan worden. Er is sprake van inspanningsbekostiging.

De grootste verwijzer voor logeren is de gemeentelijke toegang. Zij gaan frequent gesprekken aan met zowel jeugdhulpaanbieder als cliënt. Het wijkteam stuurt in eerste instantie op het informele netwerk of nulde lijn en kijkt naar alle opties om het kind zo lang mogelijk thuis te kunnen laten wonen. De toegang geeft in principe alleen indicaties aan de jongeren die het echt nodig hebben. Er wordt wel eens een uitzondering gemaakt. Ze hanteren een richtlijn van maximaal 3 etmalen per week.

Er worden twee tarieven onderscheiden voor logeren, die iets hoger liggen dan bij de andere onderzochte gemeenten.

Gemeente D					
Aantal inwoners	100.000-200.000	% jongeren in JH/alle jongeren	± 7 %	% gebruik van JH ander verblijf t.o.v. totaal JH met verblijf	± 54 % (hoog)

In gemeente D is de inkoop van jeugdzorg regionaal georganiseerd middels Open House voor vier jaar met mogelijkheid tot verlenging. In de periode van deze vier jaar is het voor nieuwe aanbieders niet mogelijk om toe te treden met als uitzondering vanwege onderaannemerschap of aantoonbare niche in de markt. Er is sprake van inspanningsbekostiging.

De grootste verwijzer voor logeren is de gemeentelijke toegang (70%), daarna de gecertificeerde instellingen (23%) en huisartsen (7%). Er zijn 14 jeugdhulpaanbieders die gecontracteerd zijn voor logeren. Er is in deze gemeente veel samenwerking tussen jeugdhulpaanbieders en gemeenten, wat leidt tot snelle verwijzing tussen jeugdhulpaanbieders onderling. Logeren wordt hier expliciet ingezet als zowel respijtzorg en transitiezorg. Er wordt een richtlijn aangehouden van 2 etmalen per maand.

Er wordt één tarief onderscheiden voor logeren, dat net onder het gemiddelde ligt van alle tarieven.

Selectie jeugdhulpaanbieders

Wij hebben een selectie gemaakt van jeugdhulpaanbieders op basis van de bekende contracten vanuit gemeenten. Vervolgens hebben we bij geselecteerde gemeenten getoetst of de belangrijkste jeugdhulpaanbieders geïncludeerd waren. We hebben per gemeente minimaal vier jeugdhulpaanbieders benaderd. We nodigden andere en (qua volume) kleinere logeraanbieders uit als deze aanbieders niet aanwezig konden zijn.

2 Aandeel en ontwikkelingen van logeren binnen Jeugdhulp

In dit hoofdstuk beschrijven we hoe aanbieders logeren aan het CBS aanleveren. Ten tweede gaan we in op het aandeel van logeren binnen de jeugdhulp, en de trend over de afgelopen jaren (voor zover mogelijk). We gebruiken hiervoor de data die we van gemeenten en jeugdhulpaanbieders hebben verkregen, evenals de Beleidsinformatie Jeugd. De data moeten met de nodige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd gezien het een kleinschalig onderzoek in vier gemeenten betreft.

2.1 Aanlevervorm logeren aan CBS

De meeste jeugdhulpaanbieders leveren logeren aan als ‘Jeugdhulp met verblijf’

Van de 12 jeugdhulpaanbieders die deze vraag hebben beantwoord, leveren:

- 8 jeugdhulpbieders het aan onder de categorie Jeugdhulp met verblijf anders
- 2 onder Gezinsgerichte zorg
- 1 onder Pleegzorg en
- 1 onder Daghulp op locatie aanbieder.

De meeste jeugdhulpaanbieders leveren logeren dus aan in de categorie *Jeugdhulp met verblijf*, één aanbieder in de categorie *zonder verblijf*. Dit heeft te maken met dat logeren soms verbonden is aan een dagactiviteit en/of ambulante begeleiding. Het wordt dan in het verlengde gezien van deze activiteit en kan dus niet altijd als zelfstandig product worden beoordeeld. Een enkele jeugdhulpaanbieder kon niet achterhalen in welke aanlevervorm de gegevens over logeren werden aangeleverd aan het CBS en een andere jeugdhulpaanbieder gaf aan dat er vanuit hun organisatie geen gegevens aan het CBS werden geleverd. Dit betrof geen solistisch werkende jeugdhulpverleners. Het lijkt erop dat nog niet alle (kleine) jeugdhulpaanbieders bekend zijn bij en benaderd worden door het CBS om gegevens aan te leveren voor de beleidsinformatie Jeugd.

2.2 Gegevens logeren gemeenten

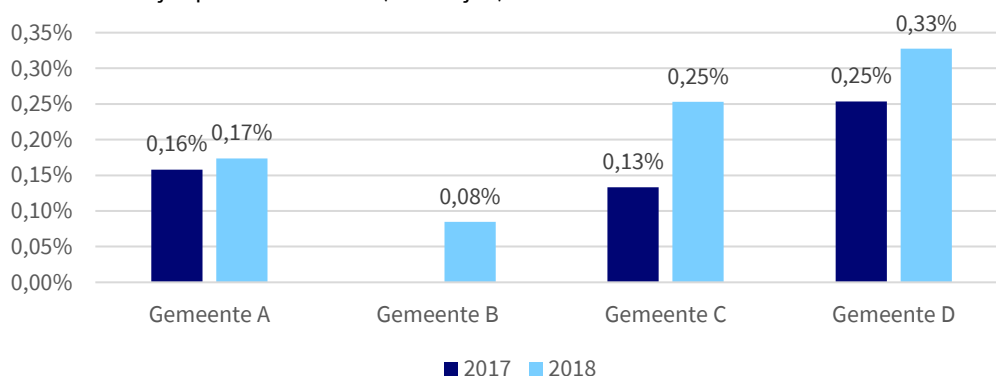
De informatievoorziening van gemeenten over jeugdhulp en logeren is in ontwikkeling

Alle gevraagde gemeenten gaven aan dat zij geen betrouwbare gegevens konden leveren van voor 2017. Eén gemeente gaf aan dat ook de getallen van 2017 niet betrouwbaar genoeg waren. Sinds de decentralisatie heeft plaatsgevonden in 2015 hebben gemeenten systemen en monitoring moeten ontwikkelen. De eerste jaren zijn trends die gesignaleerd kunnen worden vooral administratief van karakter. Vaak werd de zorg al wel geleverd, maar nog niet juist gefactureerd en dus op productieniveau niet goed in beeld. Bij de meeste onderzochte

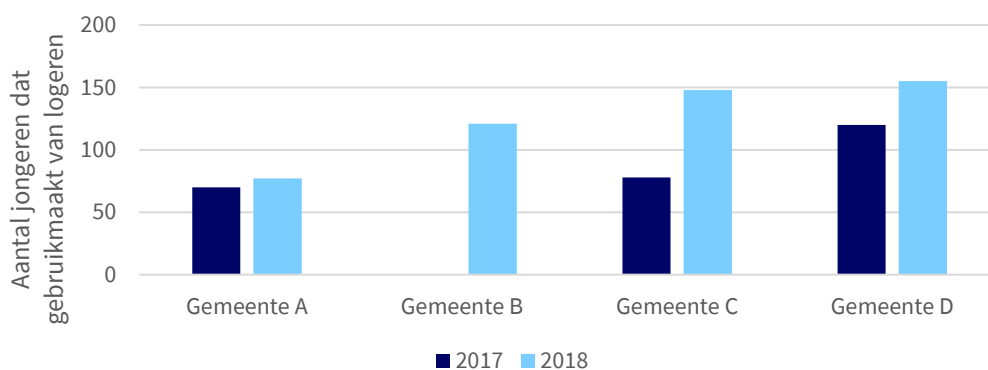
gemeenten wordt sinds 2017 op een uniforme manier bijgehouden hoeveel jongeren in de Jeugdwet welke producten afnemen. Daarnaast gaf één jeugdhulpaanbieder in dit onderzoek aan geen data te leveren aan het CBS, wat betekent dat de gegevens op StatLine nog niet 100% volledig zijn.

Het aantal jongeren dat gebruikmaakt van logeren verschilt per gemeente

Het aantal jongeren dat gebruikmaakt van logeren vanuit de Jeugdwet varieert tussen de 0,08% en 0,33% in 2018 van het totaal aantal jongeren in de gemeente (figuur 1). In de drie gemeenten die getallen van 2017 bezitten, zien we een lichte toename van het percentage jongeren dat gebruikmaakt van logeren vanuit de Jeugdwet (figuur 1). Het gaat echter om kleine aantallen en een tijdspanne van twee jaar. Om die reden kunnen we niet concluderen of er daadwerkelijk sprake is van een (landelijke) trend.

Figuur 1: Percentage jongeren dat gebruikmaakt van logeren in de Jeugdwet per gemeente

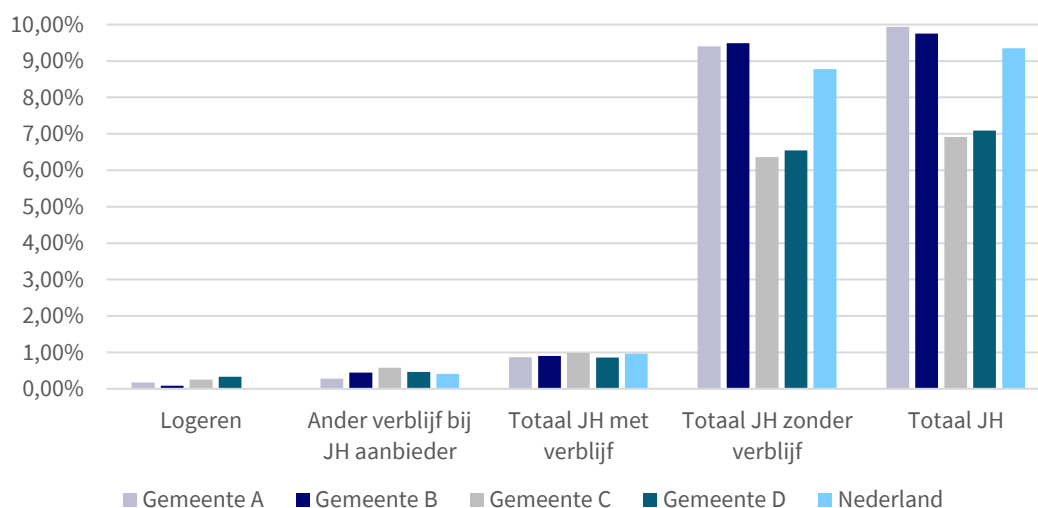

Figuur 2: Aantal jongeren dat gebruikmaakt van logeren in de Jeugdwet

2.3 Aandeel logeren binnen Jeugdhulp

Logeren heeft een laagvolume en relatief laag aandeel binnen Jeugdhulp

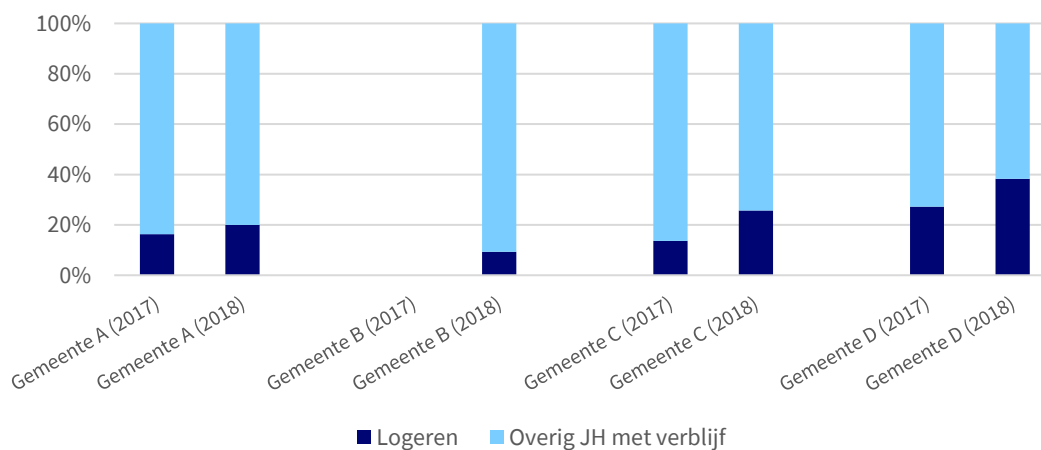
In de figuur hieronder is te zien dat jongeren die gebruikmaken van jeugdhulp met verblijf ongeveer 10 % bedragen van het totaal aantal jongeren dat gebruikmaakt van jeugdhulp, zowel landelijk als in deze vier gemeenten. Logeren specifiek bedraagt nog geen 2,5 % van de totale jeugdhulp in de onderzochte vier gemeenten.

Figuur 3: Relatief gebruik van diverse categorieën van jeugdhulp t.o.v. totaal aantal jongeren (tot 23 jaar)

Het aandeel van logeren binnen jeugdhulp met verblijf lijkt toe te nemen

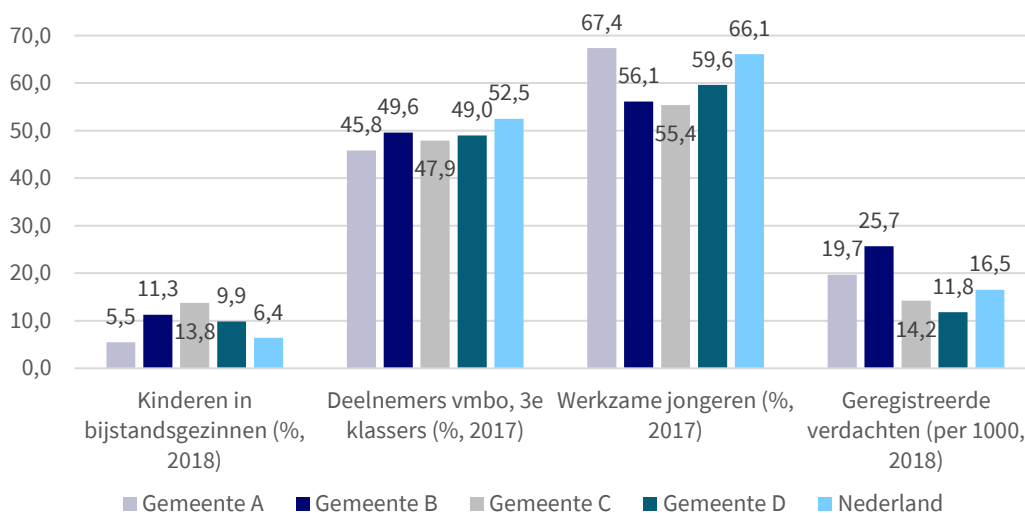
Het aantal jongeren dat gebruikmaakt van JH met verblijf is in de onderzochte gemeenten gelijk gebleven of gedaald in 2018 t.o.v. 2017. Dit in combinatie met een lichte stijging van het gebruik van logeren heeft als gevolg dat het aandeel van logeren binnen jeugdhulp met verblijf binnen de onderzochte gemeenten licht is gestegen in 2018 t.o.v. 2017. Over gemeente B kunnen we hier geen uitspraken doen gezien de informatie van logeren over 2017 ontbreekt. Wederom kunnen we, gezien de beperkte steekproef en het beperkte aantal beschikbare jaren, geen conclusies verbinden aan deze bevindingen.

Figuur 4: Aandeel logeren binnen JH met verblijf

2.4 Maatschappelijke indicatoren

We gaan in op de maatschappelijke indicatoren voor de diverse gemeenten. Gezien de kleine aantallen moeten verbanden tussen de maatschappelijke indicatoren en de data met de nodige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd.

Figuur 5 Meest recente maatschappelijke indicatoren uit 2017 of 2018 per gemeente of landelijk
Het aantal geregistreerde verdachten is per 1000 i.p.v. 10000 inwoners weergegeven.

In 2018 is het aantal kinderen in bijstandsgezinnen ten opzichte van 2017 ongeveer gelijk gebleven in Nederland en de onderzochte gemeenten. Relatief gezien leven er in gemeenten B, C en D meer kinderen in de bijstand dan het landelijk gemiddelde van 6,4 %. Gemeente A zit onder het landelijk gemiddelde met 5,5 % kinderen in bijstandsgezinnen. Landelijk zat ruim 52 % van de derdeklassers op het vmbo. Dit percentage ligt bij alle onderzochte gemeenten lager dan het landelijke gemiddelde. Het aantal werkzame jongeren van de 15- tot 27-jarigen ligt in gemeente A op het landelijk gemiddelde en in de andere gemeenten lager. Het aantal geregistreerde verdachten van de 12- tot 25-jarigen ligt in gemeente B relatief hoog.

Het is opvallend dat gemeente A ten opzichte van de andere gemeenten een laag aantal kinderen in bijstandsgezinnen heeft, een relatief laag aandeel deelnemers aan het vmbo en een hoog aantal werkzame jongeren. Het is mogelijk dat in gemeente A de ouders financieel draagkrachtiger zijn en wellicht ook zelfredzamer zijn m.b.t. het organiseren van vormen van respijtzorg. Gemeente B heeft een hoog aantal kinderen in bijstandsgezinnen en een hoog aantal geregistreerde verdachten in vergelijking met het landelijke beeld. Gemeente C heeft het hoogste aantal kinderen in bijstandsgezinnen van de onderzochte gemeenten. Gemeente D heeft het laagste aantal geregistreerde verdachten.

Als we kijken naar sociale zekerheid (niet weergegeven in dit rapport¹) onder jongeren t/m 27 jaar valt op dat in gemeente B een relatief hoog aantal jongeren een werkloosheidsuitkering of bijstandsuitkering had in 2017. De andere drie gemeenten hebben een vergelijkbaar aantal jongeren met een werkloosheidsuitkering of bijstandsuitkering als landelijk het geval is.

Het aantal jongeren onder de 18 jaar² in jeugdhulp lag in 2018 in gemeente A (11,5 %) ongeveer op het landelijk gemiddelde (11,7 %), in gemeente B (12,3 %) en C (12,8 %) boven het landelijk gemiddelde, terwijl het in gemeente D (11 %) net onder het landelijk gemiddelde lag.

¹ Bron: Jeugdmonitor, CBS

² Hier verwijzen we naar het aantal jongeren onder 18 jaar in jeugdhulp, terwijl in figuur 3 het aantal jongeren onder de 23 jaar in jeugdhulp is gebruikt.

3 Verdieping in de gegevens

In dit hoofdstuk geven we inzicht in de doelgroep die gebruikmaakt van de logeerfunctie en in de voornaamste leeftijdsfasen waarin logeren wordt gebruikt. We beschrijven de varianten van logeerbegeleiding in plek en frequentie. Als laatste beschrijven we de factoren die het gebruik van logeren beïnvloeden en mogelijke verschillen tussen gemeenten kunnen verklaren.

3.1 Inzicht in de doelgroep

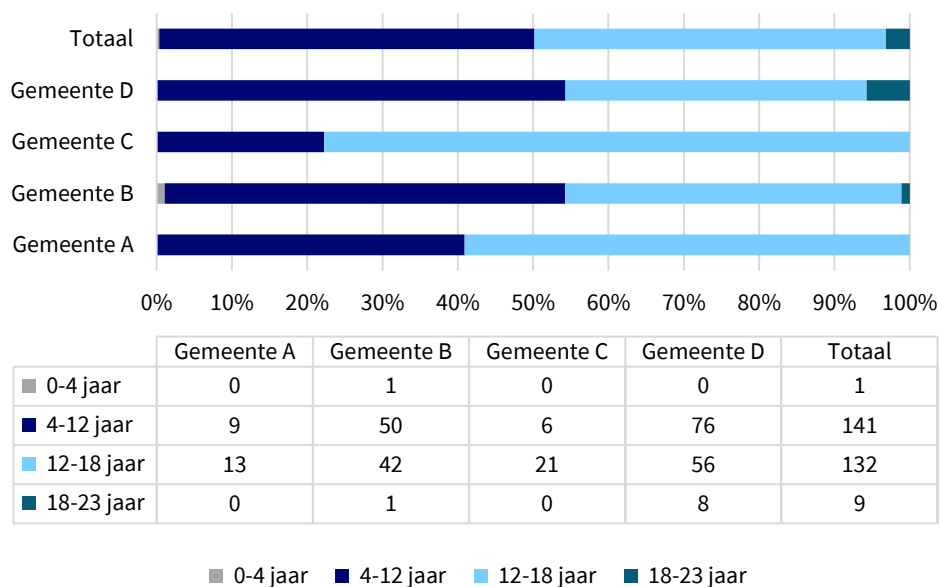
Er zijn grofweg twee typen doelgroepen te onderscheiden, met daarin verschillende subpopulaties en niches waar jeugdhulpaanbieders zich op richten. Dit zijn:

- Jongeren met een verstandelijke beperking, voornamelijk met IQ <70, soms uitgebreid naar jongeren met LVB of een meervoudige beperking (vanaf hier 'jongeren met een verstandelijke beperking').
- Jongeren met psychische, psychosociale en of gedragsproblemen of opvoedingsproblemen van de ouders met een gemiddeld IQ (vanaf hier 'jongeren met psychische, psychosociale en of gedragsproblemen').

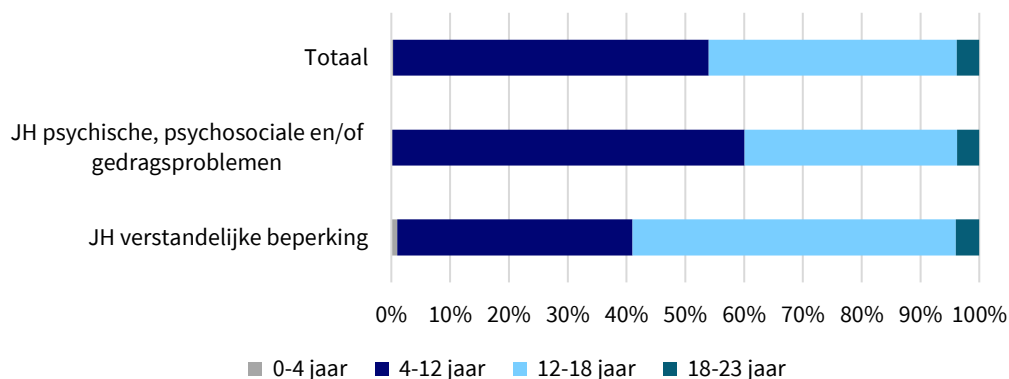
Sommige specialistische jeugdhulpaanbieders bieden hun logeervoorzieningen specifiek aan voor een subdoelgroep, zoals jongeren met autisme. Dit vraagt om een andere benadering. Sommige van deze specialistische groepen komen relatief vaak voor. De wachttijd is voor deze logeerplekken vaak langer.

Leeftijdsmfasen

Uit de gesprekken met de jeugdhulpaanbieders en gemeenten kwam naar voren dat de kinderen die logeren meestal tussen 6 jaar en 18 jaar zijn. Uit de data kunnen we afleiden dat bij sommige gemeenten de groep van 4 tot 12 jaar het meest gebruik van logeren, bij andere gemeenten is dit de groep van 12 tot 18 jaar. Dit heeft meestal te maken met het type doelgroep dat logeert bij de jeugdhulpaanbieder, waarbij jongeren met een verstandelijke beperking gemiddeld gezien vaker tussen de 12 en 18 jaar of 18 en 23 jaar oud zijn. Dit valt te verklaren doordat de zorg- en ondersteuningsbehoefte bij jongeren met een verstandelijke beperking maar zeldzaam afneemt. Deze jongeren blijven ondersteuningsbehoefstig, ook al worden zij volwassen. Jongeren met psychische, psychosociale of gedragsproblematiek kunnen met de juiste hulp en ondersteuning naar verloop van tijd minder zorg nodig hebben. Dit biedt kansen voor afbouw van logeren en verklaart waarom deze doelgroep globaal iets jonger is. Verschillen tussen gemeenten kunnen hieruit niet worden afgeleid, gezien het kleinschalige karakter van dit onderzoek en de lage volumes in de diverse leeftijdsfasen.

Figuur 6: Leeftijdsverdeling logeren

Figuur 7: Variatie in leeftijd per doelgroep

Verhouding jongeren vanuit Wlz en Jeugdwet

Er is veel variatie als het gaat om de verhouding van kinderen die gebruikmaken van de Wlz versus de Jeugdwet. De jeugdhulpaanbieders gericht op jongeren met een verstandelijke beperking hebben voornamelijk (>67 %) kinderen die vanuit de Wlz logeren. De jeugdhulpaanbieders die zich richten op jongeren met een psychische, psychosociale en/of gedragsproblemen hebben voornamelijk (>80%) jongeren vanuit de Jeugdwet die komen logeren.

Trends

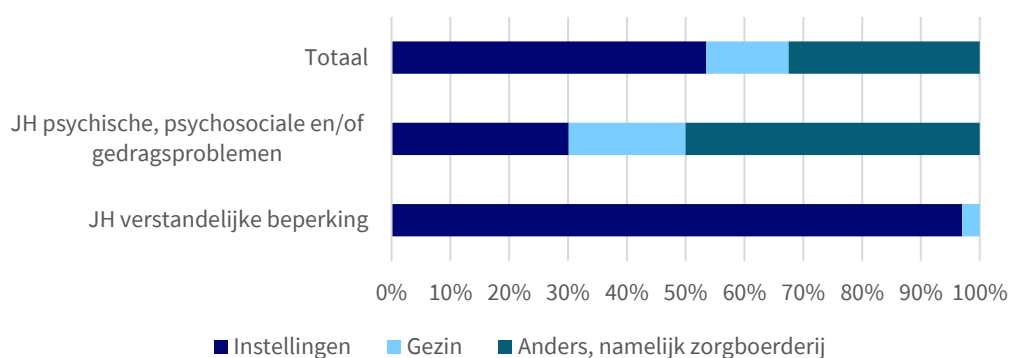
Alle jeugdhulpaanbieders gaven aan dat zij ervaren dat de jongeren die gebruikmaken van logeren sinds de decentralisatie steeds zwaardere problematiek hebben. Een genoemde oorzaak hiervan door jeugdhulpaanbieders is dat de kinderen met lichtere problematiek tegenwoordig mogelijk in de nulde- en eerstelijnszorg worden opgevangen sinds de decentralisatie. Daarnaast wordt logeren soms ingezet als overbruggingszorg voor jongeren die nog niet op een volgende ‘zwaardere’ plek terecht kunnen. Het gevolg is dat meer begeleiders nodig zijn per groep of jongere. Soms gaat dit zo ver als één-op-één-begeleiding. Enkele

jeugdhulpaanbieders benoemden ook dat zij ervaren dat de doelgroep jonger wordt en er vaker jongere kinderen worden aangemeld voor logeren.

3.2 Typen van logeerbegeleiding

Varianten in 'plek'

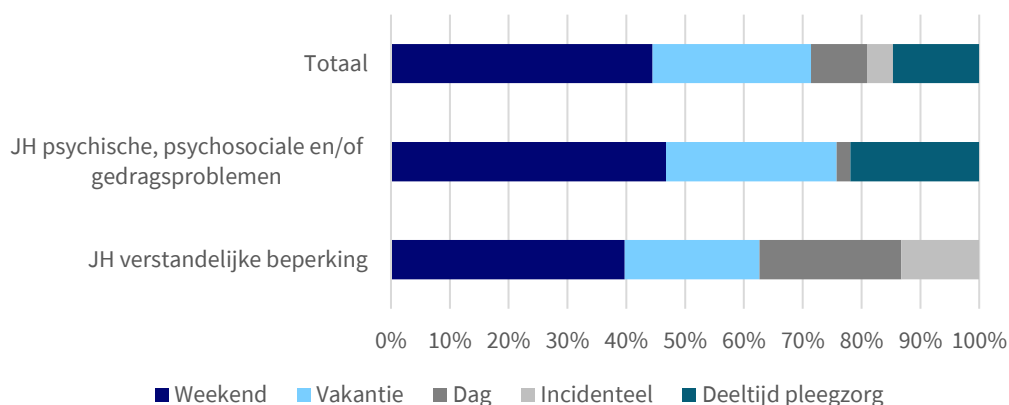
Logeren bij instellingen komt het meest voor, vaker dan logeren bij zorgboerderijen of bij logeergezinnen. Er wordt met name gebruikgemaakt van logeergezinnen als er sprake is van deeltijdpleegzorg voor enkele etmalen per week of maand. De doelgroep die hier het meest gebruik van maakt zijn jongeren met psychische, psychosociale en/of gedragsproblemen. Jongeren met een verstandelijke beperking of meervoudige beperking hebben soms meer ondersteuning en/of voorzieningen nodig, wat kan verklaren waarom zij vaker logeren bij instellingen die dit ook kunnen bieden.

Figuur 8: Variatie doelgroep in combinatie met plek

Varianten in frequentie

De jeugdhulpaanbieders gaven aan voornamelijk het weekend en vakantie logeren aan te bieden. Sommige aanbieders bieden ook doordeweeks (dag)logeren aan. Dit zijn vaak jeugdhulpaanbieders gericht op jongeren met een verstandelijke beperking die ook andere producten aanbieden, zoals dagbesteding. In mindere mate wordt incidenteel logeren aangeboden.

Figuur 9: Variatie in frequentie per type doelgroep

Het combineren van logeren met andere zorgproducten lijkt versterkt te worden door de mogelijkheden omtrent vervoer. Vervoer is noodzakelijk in verband met de verschillende locaties waar kinderen zich in deze etmalen bevinden. Het vervoer bij logeren wordt bij drie van de vier gemeenten niet vergoed, bij andere producten vaak wel. Incidenteel logeren

gebeurt weinig omdat jeugdhulpaanbieders veelal structureel logeerbegeleiding bieden en op deze manier ook een volledige bezetting kunnen waarborgen. De meeste kinderen logeren om deze reden één weekend per maand, soms twee. Eén jeugdhulpaanbieder gericht op jongeren met psychische, psychosociale en of gedragsproblemen bood deeltijd pleegzorg aan.

3.3 Verklarende factoren voor de omvang van logeren

In deze paragraaf beschrijven we wat de verklarende oorzaken zijn van de gebruiksomvang van logeren. We gaan in op bevindingen verkregen in de werksessies. In de werksessies hebben we de aanwezigen gevraagd wat zij dachten dat verklarende factoren zijn voor de omvang van logeren in hun gemeente.

De vraag in de werksessie

We hebben de aanwezigen van de werkgroep gevraagd de antwoorden te categoriseren onder drie categorieën: vraag, systeem en aanbod. Een korte beschrijving van de categorieën is als volgt:

- **Vraag:** bijv. populatie, valt vaak maar gering op te sturen
- **Systeem:** bijv. gemeentelijk beleid en toeleiding, valt grotendeels op te sturen
- **Aanbod:** bijv. beschikbaarheid van aanbieders, valt deels op te sturen

Veel van de verklarende factoren raken aan meerdere categorieën.

We zagen in de werksessie dat er in elke categorie diverse factoren werden genoemd die aan elkaar raakte. Hieruit werden de volgende rode lijnen zichtbaar:

- a) De complexere problematiek van de jongeren leidt tot een zwaardere vraag
- b) Verschillende ouders stellen verschillende vragen
- c) Toegang tot de Wlz vanuit de Jeugdwet wordt ervaren als niet uniform
- d) De visie en het beleid van gemeenten zijn erg bepalend voor de omvang van logeren
- e) Logeren wordt vaak ingezet als respijtzorg, maar ook als transitiezorg
- f) De bekendheid van aanbieders bij de toegang is soms haast persoonsafhankelijk
- g) Logeren is een relatief duur en zwaar product om aan te bieden voor aanbieders
- h) Meestal zijn er genoeg plekken, maar er zijn wachttijden bij specifieke aanbieders

a) De complexere problematiek van de jongeren leidt tot een zwaardere vraag

De veranderingen in het systeem na de decentralisatie en de komst van de transformatie (zo licht als mogelijk, zo zwaar als nodig) hebben ervoor gezorgd dat kinderen met lichtere problematiek al in de nulde- en eerstelijnszorg opgevangen worden. Dit betekent dat de kinderen in de tweede lijn vaak complexere problematiek hebben. Bijna alle aanbieders geven aan deze trend te ervaren.

In de sessies kwam naar voren dat je niet meer kan spreken van *logeeropvang*: logeren is tegenwoordig een product waarbij je niet alleen opvang, maar ook begeleiding biedt. Soms schuurt het zelfs tegen behandeling aan. Een passendere term voor veel aanbieders is daarom logeerbegeleiding - deze term geeft een betere indicatie van de zwaarte van de zorg.

Bij elke gemeente werd de toenemende complexiteit van problematiek als verklarende factor voor toenemende logeeropvang genoemd. Hiervoor komen twee redenen naar voren:

- Hogere vraag per jongere die logeert. Er zijn bijvoorbeeld ouders die, in plaats van in het weekend, doordeweeks hun kind een paar nachtjes laten logeren. Een reden die een aanbieder noemde is dat kinderen zo leren over dagelijkse structuur en regelmaat.
- Wachttijden bij andere vormen van jeugdhulp, voornamelijk zwaardere vormen zoals crisisbedden en (weekend) pleegzorg vanwege een tekort aan pleegouders in bepaalde

regio's. Hierdoor stijgt de vraag naar deeltijdoplossingen zoals logeren. Als gevolg hiervan wordt logeren ook ingezet voor kinderen die soms zwaardere zorg nodig hebben of blijven kinderen langer gebruikmaken van logeren omdat zij niet kunnen doorstromen naar andere vormen van ondersteuning. Dit wordt ook wel *overbruggingszorg* genoemd. Gemeente B en D noemden dit expliciet.

b) Verschillende ouders stellen verschillende vragen

Sommige ouders vragen uit zichzelf om een logeerindicatie. Onder andere bij meer hoogopgeleide ouders wordt er sneller naar logeren gekeken werd in gemeente A en C genoemd. Deze ouders zijn vaker bekend met het systeem en de mogelijkheden daarbinnen, wat leidt tot meer zelfredzaamheid op het gebied van jeugdhulp.

Andere ouders wachten pas tot het laatste moment. Schaamte speelt hierbij een rol. In gemeente A werd genoemd dat er soms nog wel preventiever gestuurd mag worden vanuit de toegang, om crisissituaties te voorkomen.

c) Toegang tot Wlz vanuit Jeugdwet wordt ervaren als niet uniform

Veel kinderen met een verstandelijke beperking vallen eerst in de Jeugdwet en stromen op een gegeven moment door naar de Wlz, omdat hun beperking levenslang deze ondersteuning vraagt. Vaak blijven zij logeren vanuit de Wlz-indicatie die zij vervolgens krijgen. Vanuit enkele jeugdhulpaanbieders werd aangegeven dat de scheidingslijn tussen welke jongere in de Jeugdwet valt en welke in de Wlz dun is. Enkele jeugdhulpaanbieders die zich richten op jongeren met een verstandelijke beperking gaven aan dat zij expliciet doornemen of een Wlz-indicatie passender zou zijn bij de jongeren. In gemeente C werd aangegeven aan dat zij ervaren dat het CIZ in deze regio strenger is met het afgeven van de Wlz-indicatie dan in andere CIZ regio's. De jeugdhulpaanbieders die zich op deze doelgroep richten geven aan dat het moeilijk is om onderscheid te maken tussen de verschillende jongeren. Ze hebben vaak dezelfde intensiteit van logeerbegeleiding nodig; er is nauwelijks verschil van zwaarte binnen het product logeren. De tarieven voor logeren vanuit de Wlz liggen hoger dan de tarieven van de Jeugdwet.

d) De visie en het beleid van gemeenten zijn erg bepalend voor de omvang van logeren

De gemeente bezit veel sturingsmogelijkheden die de omvang van logeren kunnen verklaren, vooral als het gaat om gemeentelijke toegang en tarieven.

Er zit verschil in het beleid van gemeenten als het gaat om logeren. Gemeente D ziet logeren bijvoorbeeld als een effectieve manier van respijt- en transitiezorg, en stuurt hier actief op vanuit de toegang. In alle gemeenten is het beleid om eerst vanuit de gemeentelijke toegang te kijken naar het informele netwerk te kijken voor indicaties worden afgegeven, maar de nadruk hierin lijkt te verschillen. Verschillen in beleid kunnen ervoor zorgen dat logeren vaker voorkomt of dat andere vormen van jeugdhulp eerder in aanmerking komen. In gemeente B werd aangegeven dat er vanuit de gemeentelijke toegang soms snel naar tweedelijns aanbieders wordt verwezen waar de zorg ook in de nulde of eerste lijn passend kan zijn.

Zoals we al eerder noemden is ook de *screening* van gezinnen verschillend per gemeente. In sommige gemeenten is er bewust voor gekozen om alleen de gezinnen te ontlasten die echt hoge nood hebben. Jeugdhulpaanbieders uit gemeente B geven aan dat dit wisselend is binnen de Jeugdwet en Wlz: wanneer logeren als 'nodig' wordt beschouwd verschilt voor deze cliënten. Een gemeente kan zelf bepalen voor welke gevallen het logeerproduct wel of niet geschikt is. Wel zijn de tekorten waar veel gemeenten mee te maken hebben bij iedereen bekend. De druk op de toegang als gevolg van deze tekorten werd vooral door gemeente A aangestipt als een reden voor de strengere screening.

De gemeente bepaalt ook de tarieven voor logeren. In alle gemeenten kwam naar voren dat de tarieven niet geheel passend zijn voor de zwaarte van het logeerproduct. Er moet namelijk continue en kwalitatief goede begeleiding zijn, ook in de avond- en weekenduren. Bovendien is het voor sommige aanbieders lastig om bedrijfskundig quitte te draaien als zij hun logeerhuizen niet met andere zorgvormen kunnen combineren.

Aanbieders geven bovendien aan dat het spannend is om te ontwikkelen op de logeerfunctie. Enkele gemeenten maken eens in de vier jaar nieuw beleid, anderen sneller. Aanbieders durven geen (kostbare) initiatieven te nemen op het gebied van logeren: wat als de gemeente het volgend jaar niet meer wil?

e) Logeren wordt vaak ingezet als respijtzorg, maar ook als transitiezorg

Logeren is een vorm van respijtzorg, wat inhoudt dat het ouders tijdelijk ontlast van mantelzorg. Het verschilt per gemeente wanneer deze zorg gepast wordt geacht. In de meeste gemeenten geeft men aan dat logeren is bedoeld voor de meest kritieke situaties en alleen dient te worden ingezet om crisissituaties te voorkomen. Gemeente B geeft wel aan dat het per situatie kan verschillen. Er is bijvoorbeeld verschil in noodzaak tussen kinderen in de Jeugdwet en kinderen met Wlz. Voor ouders met kinderen in de Wlz wordt ontlasting door logeren vaak als 'nodiger' gezien dan voor ouders met kinderen in de Jeugdwet.

Echter zien we dat logeren bij veel gemeenten ook wordt gebruikt als een vorm van *transitiezorg*. Dit houdt bijvoorbeeld in dat een kind dat tijdelijk in een instelling woont en weer thuis komt wonen dit in stapjes doet. Om de overgang (transitie) niet te groot te maken, logeert het kind af en toe nog bij een instelling of logeerhuis. Andersom gebeurt het ook: een kind dat op zichzelf wil wonen gaat logeren om aan het idee van zelfstandigheid te wennen. Gemeente D biedt logeren gericht aan als een vorm van transitiezorg. De andere gemeenten sturen hier minder specifiek op.

f) De bekendheid van aanbieders bij de toegang is soms haast persoonsafhankelijk

Niet alle toegangsmedewerkers kennen alle aanbieders. Vaak kent een toegangsmedewerker slechts enkele aanbieders als het om logeren gaat. Op deze manier ziet een toegangsmedewerker sommige aanbieders wellicht over het hoofd en kan hij of zij wellicht niet een geheel gewogen keuze maken welke aanbieder het best passend is voor het kind in kwestie. Gemeenten A en B geven aan dat de bekendheid van logeren bij de toegang soms wel beter mag.

Het helpt als aanbieders elkaar onderling kennen en weten te vinden. Op deze manier kunnen zij, in overleg met de toegang, kinderen naar de best passende plek doorverwijzen. Wachttijden verminderen hierdoor. Gemeente D heeft hier al een stap in gezet en een netwerkkaart opgesteld zodat aanbieders elkaar weten te vinden.

g) Logeren is een relatief duur en zwaar product om aan te bieden voor aanbieders

Om logeren aan te bieden moet een zorgaanbieder investeren in verschillende dure elementen, zoals gekwalificeerd personeel (deels SKJ-geregistreerd, in verband met toezicht door een SKJ-geregistreerde professional) dat in het weekend, avonden en vakanties kan werken. Specifiek voor het logeren hoog intensief wordt in gemeente C vraagt dat de uitvoering door ten minste HBO SKJ-geregistreerde jeugd- en gezinsprofessionals wordt verricht. Verder moet een aanbieder logeerhuizen en bedden faciliteren. Als een aanbieder dit niet kan combineren met bijvoorbeeld dagbesteding doordeweeks, is het erg moeilijk om het logeerproduct rendabel te maken. In gemeente A, B, en C zijn verschillende aanbieders zelfs gestopt met het aanbieden van logeren.

Het algemene beeld is dat de vergoeding voor logeren in de Jeugdwet vanuit de gemeente vaak te laag is en niet in verhouding staat tot een vergoeding vanuit de Wlz. Dit kan als prikkel hebben dat aanbieders liever plekken beschikbaar stellen voor kinderen in de Wlz dan kinderen in de Jeugdwet.

In gemeente A en B werd ook genoemd dat vervoer moeilijkheid omtrent logeren geeft. Drie van de vier gemeenten vergoeden namelijk geen vervoer bij het logeerproduct. Voor jeugdhulpaanbieders die het logeerproduct in combinatie met andere behandelingen bieden vormt dit geen probleem. Dit geldt vooral voor de jeugdhulpaanbieders gericht op jongeren met een verstandelijke beperking.

h) Meestal zijn er genoeg plekken, maar er zijn wachttijden bij specifieke aanbieders

In de meeste gemeenten heerst het idee dat er in principe genoeg plekken zijn voor kinderen. Echter zijn er alsnog wachttijden. Een genoemde oorzaak is de diversiteit van het aanbod: sommige aanbieders zijn passender of gewilder dan andere. Wachttijden voor 'passende' plekken zijn er dus meer dan wachttijden uit schaarsheid van de totale bedden. Gemeenten en aanbieders gaven in de werksessie soms verschillende antwoorden op de vraag of er nou veel of weinig aanbod is:

- Enkele specifieke aanbieders zijn zeer gewild. De wachttijden voor deze aanbieders zijn dan hoog, terwijl er bij andere aanbieders nog plek is. In gemeenten C en D was dit het geval.
- Verschillende aanbieders in een gemeente zijn recent gestopt met het aanbieden van logeren, waardoor er een tijdelijke krapte ontstaat en de cliënten over een kleiner aantal aanbieders verdeeld worden. Dit komt voor bij gemeenten A, B en C. Dit vindt zijn oorzaak in diverse problemen zoals een groeiend personeelstekort in de zorg, toenemende complexiteit van de problematiek en het niet-rendabel kunnen aanbieden van logeren.

4 Conclusie

In dit onderzoek hebben we gekeken naar het gebruik van de logeerfunctie in Nederlandse gemeenten. Hieronder beschrijven we de grootste trends in logeren en de belangrijkste verklarende factoren voor de omvang van logeren.

Gezien de kleinschaligheid van het onderzoek vragen de bevindingen enige nuance

Belangrijk om te noemen is dat we slechts naar vier gemeenten hebben gekeken, die allemaal stedelijk van aard zijn. Bovendien is de informatievoorziening van gemeenten op het sociaal domein nog in ontwikkeling. Dit maakt het lastig om brede conclusies te trekken, en vraagt enige voorzichtigheid bij het lezen van de bevindingen.

4.1 Trends in logeren

Gemeenten ontwikkelen hun inzicht op het sociaal domein

Sinds de decentralisatie hadden veel gemeenten tijd nodig om hun informatievoorziening op de gewenste manier op orde te hebben. De vier deelnemende gemeenten gaven aan dat zij pas vanaf 2017, of soms vanaf 2018, betrouwbare cijfers konden leveren. Dit hoeft niet representatief te zijn voor de andere gemeenten in Nederland, mede omdat deze vier gemeenten alle meer dan 100.000 inwoners hebben en stedelijk zijn. Wel verwachten we dat veel andere gemeenten een vergelijkbare ontwikkeling hebben doorgemaakt. Gemeenten werken hard om inzicht in het sociaal domein en specifiek jeugdzorg te verschaffen en slagen hier steeds meer in. Over enkele jaren zijn producten zoals de logeerfunctie waarschijnlijk accurater en betrouwbaarder weer te geven.

Jeugdhulpaanbieders leveren logeren voornamelijk aan onder Jeugdhulp met verblijf

Logeren wordt niet uniform aangeleverd bij het CBS. Het blijkt dat de meeste jeugdhulpaanbieders logeren aanbieden onder de noemer *Jeugdhulp met verblijf anders*. Enkele aanbieders leveren logeren aan binnen *Jeugdhulp met verblijf* onder *Gezinsgericht of Pleegzorg*. Eén jeugdhulpaanbieder levert logeren onder *Jeugdhulp zonder verblijf* aan bij het CBS, specifiek *Daghulp op locatie aanbieder*.

Het aandeel van logeren binnen Jeugdhulp met verblijf varieerde in 2018 tussen de 10 en 40%. Logeren neemt in alle gemeenten waar data bekend zijn van 2017 en 2018 toe en het aandeel van logeren binnen Jeugdhulp met verblijf neemt ook licht toe.

Vooral instellingen bieden logeren aan, grotendeels in weekenden en vakantie

Er zijn verschillende locaties waar logeren wordt aangeboden, waarbij in de onderzochte vier gemeenten door ruim de helft van alle jongeren wordt gelogeed bij instellingen en de andere kleine helft bij zorgboerderijen en gezinnen. Er wordt voornamelijk gelogeed in het weekend

en vakanties, zowel vanwege de hoogste vraag als het meeste aanbod hierin. Dit hangt samen met dat het moeilijker is voor aanbieders om doordeweeks logeren aan te bieden.

Jongeren die logeren zijn van alle leeftijden

Jongeren tussen de 4 en 18 jaar maken de grootste doelgroep uit van logeren. De groep jongeren met een verstandelijke beperking blijft langer logeren en is gemiddeld dus ouder dan de jongeren met psychische, psychosociale en/of gedragsproblemen. Jongeren met een verstandelijke beperking maken ook vaker gebruik van doordeweeks logeren dan jongeren met psychische, psychosociale en/of gedragsproblemen. Het is niet af te leiden uit dit onderzoek of logeren in bepaalde leeftijdsfasen gepaard gaat met bepaalde varianten van logeren, daarvoor zijn de getallen in de diverse categorieën te laag.

4.2 Belangrijkste factoren die het gebruik van logeren beïnvloeden

Er zijn veel verschillende factoren die het gebruik van logeren beïnvloeden. Onderstaande drie factoren noemden de gemeenten en aanbieders als belangrijkste invloed als het gaat om de omvang van logeren.

Tekort aan aanbod van zwaardere zorgvarianten leidt tot een grotere vraag naar logeren

Sinds de decentralisatie worden veel kinderen met lichtere problematiek in nulde of eerste lijn voorzien van hulp. Daardoor is de complexiteit van de problematiek bij de logeerfunctie verzaamd. Het logeerproduct wordt bovendien vaak pas ingezet in bij crisisgevoelige gevallen. Een tekort aan crisisbedden, plekken voor langdurige behandeling en pleegouders in de regio leidt tot grotere inzet van deeltijdvoorzieningen zoals logeren. Dit verhoogt de vraag naar logeren als vorm van *overbruggingszorg*.

Aanbieders ervaren druk door tarieven en onvoldoende beschikbaar personeel

Aanbieders spreken hun zorgen uit dat het gebrek aan financiële compensatie en beschikbaar gekwalificeerd personeel een gevaar vormen voor de uitvoerbaarheid van het logeerproduct. In bepaalde gemeenten is sprake van een afnemend aanbod doordat enkele aanbieders zijn gestopt met het aanbieden van logeren. Zij konden het logeerproduct niet rendabel maken. In twee gemeenten werd krapte in het aanbod van logeren ervaren, terwijl er in de andere twee gemeenten genoeg aanbod lijkt te zijn. In deze gemeenten zijn er wel wachtlijsten omdat er naar sommige aanbieders meer vraag is.

De vergoeding voor logeren in de Jeugdwet is lager dan vergoeding vanuit de Wlz. Vanuit de jeugdhulpaanbieders wordt ervaren dat de scheiding tussen welke jongere onder de Jeugdwet en welke onder de Wlz valt dun is. Er wordt in een enkele gemeente ervaren dat de indicatie voor de Wlz door het CIZ wisselend wordt afgegeven in vergelijking met andere CIZ- regio's.

De gemeente heeft veel invloed op de inzet van logeren via de gemeentelijke toegang

De gemeente kan sturen op het aantal jongeren dat gebruikmaakt van logeren. Dit gebeurt vooral via de gemeentelijke toegang. De toegang is meestal de grootste verwijzer voor logeerindicaties. De visie van gemeenten is hierbij van belang. Logeren kan dienen als vorm voor verschillende typen zorg: respijtzorg, transitiezorg, overbruggingszorg en updatezorg. De gemeentelijke toegang kan logeren voor al deze zorgtypen inzetten. In dat geval zal het aantal verwijzingen voor logeren toenemen. Als het gemeentelijk beleid is dat logeren alleen hoognodig wordt ingezet als vorm van respijtzorg, of alleen als er een expliciete hulpvraag is voor begeleiding waaraan niet op een andere manier voldaan kan worden, dan verlaagt deze visie de vraag naar logeren. Alle gemeenten geven ook aan dat altijd eerst wordt geprobeerd om het eigen netwerk te betrekken, omdat dit een duurzame oplossing biedt voor problemen die regelmatig terugkeren. Het gemeentelijk beleid voor logeren hangt ten dele samen met de bekendheid van aanbieders bij de gemeentelijke toegang.

Bijlage I: Begrippenlijst

Gezinsgericht	Alle vormen van verblijf die een gezinssituatie benaderen, maar geen pleegzorg zijn. Te denken valt aan gezinshuizen, logeerhuizen en zorgboerderijen waar overnacht wordt.
Jeugdhulp	Hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014). Het betreft hulp en zorg aan jeugdigen en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jeugdige, of opvoedingsproblemen van de ouders.
Jeugdhulpaanbieder	Natuurlijke persoon die, het verband van natuurlijke personen dat of de rechtspersoon die bedrijfsmatig jeugdhulp doet verlenen onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders.
Jeugdhulp ambulant	Jeugdhulp op de locatie van de jeugdhulpaanbieder of in de directe omgeving van het gezin of de jeugdige, met focus op gezins-, systeem- en opvoedingsproblematiek of relatief lichte individuele hulpvragen. Vergelijk Jeugd GGZ.
Jeugdhulp met verblijf	Jeugdhulp waarbij de jeugdige elders verblijft. Of anders gezegd, de jeugdige slaapt formeel niet thuis in het eigen gezin. Dit betekent dat het hier alleen om de verblijfsvormen gaat waarbij er sprake is van een overnachting. Ook verblijf in logeerhuizen, alleen tijdens weekenden of juist door de week, vallen onder jeugdhulp met verblijf.
Jeugdhulp met verblijf anders	De jeugdige verblijft op de accommodatie van een jeugdhulpaanbieder, veelal in een groep met andere jeugdigen. In feite betreft het alle vormen van verblijf die niet onder een van de voorgaande categorieën vallen. Hieronder vallen ook begeleid wonen en kamertraining. Deze hulpvormen vinden doorgaans plaats in een verblijf van de hulpaanbieder.
Jeugdhulp zonder verblijf	Jeugdhulp waarbij de jeugdige thuis verblijft, in het eigen gezin. Of anders gezegd, de jeugdige slaapt thuis. In ieder geval formeel. Het kan zijn dat de jeugdige bij opa en oma slaapt of bij iemand anders, echter dit is dan niet formeel zo geregeld.
Jeugdigen	De levensfase waarin mensen jong zijn. Voorlopig wordt – in aansluiting op het advies van de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving aan de minister van VWS (2018) – uitgegaan van het leeftijdsbereik 0-21 jaar, met een mogelijke uitloop tot

23 jaar. De totale groep 'jeugdigen' (0-23 jaar) wordt onderverdeeld in de subgroepen: kinderen (0-12 jaar), jongeren (12-18 jaar) en jongvolwassenen (18-23 jaar).

Logeren

Tijdelijk verblijf bij een logeervoorziening. De jeugdige is in een andere omgeving en ontmoet andere mensen dan thuis. Het 'ontlast' de ouders tijdelijk. Ontspanning en vrije tijd zijn het uitgangspunt maar dit gaat gepaard met begeleiding.

Toegang tot jeugdhulp

De wijze waarop of structuur waarlangs jeugdigen en gezinnen bij de jeugdhulp terecht komen. Hierbij valt onderscheid te maken tussen de vrij toegankelijke jeugdhulp en de jeugdhulp waarvoor een verwijzing van een arts en/of een beschikking door de gemeente (sociaal wijkteam) nodig is. De gesprekken die een deskundige in het kader van de toeleiding naar en advisering over eventuele jeugdhulp met jeugdigen en ouders voert, worden niet beschouwd als jeugdhulp.

Bijlage II: Aantallen gesprekspartners

	Aantal ingevulde uitvragen	Aantal aanwezige vertegenwoordigers van de gemeente	Aantal deelnemende jeugdhulpaanbieders
Gemeente A	4	1	3
Gemeente B	3	2	4
Gemeente C	3	2	3*
Gemeente D	5	2	5

*waarvan 1 andere aanbieder dan de aanbieders die een uitvraag hebben ingevuld